

Jeg ser fuldkommen klart, at der er Idealisme ogsaa i Socialdemokratiet, og at Socialdemokratiet har vist, hvad saa mange andre ikke har, at de kunde ofre noget for deres Maal. Og naar man er tilbøjelig til at bebrejde Socialdemokratiet, at dets Maal er materielle, saa maa der dog siges at være en Mulighed for og en Sum af Idealisme deri, at man stræber hen til, at det materielle Grundlag kan komme til at bære et godt Samfund. Jeg er selv af den Mening, at der er meget vrangt i det, Socialdemokratiet vil, at det ikke er de rigtige Veje. det vil gaa ad; men jeg er overbevist om, at der er Idealisme i det, og der er noget, som gør det nøgternt og klartseende overfor en Idealisme, der saa let kan overskride sine Grænser og blive til Fanatisme. Og jeg kan ikke godt lade være at takke det socialdemokratiske Parti, fordi det har advaret det danske Folk mod at krænke det tyske Folks Ret. Ja, jeg ser, at et af de socialdemokratiske Organer er saa uhildet, at det anerkender, at Afstemningen dernede svarede bedst til den Fordring, der blev stillet fra vor Side den Gang, Tredje-Linien.

Jeg vil ogsaa takke det ærede Medlem Hr. Rode for de venlige Ord, han i Gaar fandt overfor det tyske Folk, og for den Villie, som han hævdede og ventede, at hele Tinget vilde staa bagved: at man vilde respektere og agte det tyske Mindretal, som nu fandtes indenfor det danske Rige. Jeg mener ogsaa at vide, at det radikale Parti vil være en afgjort Modstander af at engagere den danske Statsmagt mod dette tyske Mindretal. Jeg mener at vide, at den høje Statsregering principielt staa paa det samme Stade; men jeg tror at have Grund til at frygte for, at dette Princip ikke overalt føres rent ud i Virkeligheden.

Jeg rørte allerede lidt ved Grænsespørgsmaalet og vil gerne optage den Traad, der i Gaar blev paabegyndt her af det ærede Medlem Hr. Rode. Hr. Rode ankede over, at „Nationaltidende“ vilde give den kulturelle Støtte, som det danske Folk skulde yde det danske Mindretal, der bor paa den anden Side af Grænsen, det Maal: en Gang at kunne komme til at flytte Grænsen længere Syd paa. Jeg er nu af den Mening, at saadant noget kan man ikke forhindre, om man ogsaa vilde det. Jeg er ogsaa af den Mening, at det ikke uden videre strider mod Moralen, heller ikke mod Statsmoralen; thi de Tider er vel omme, hvor man sluttede Statstraktater for Evighed, og selv om man maaske efter Formen gør det, saa ved man dog, at det i Grunden ikke kan lade sig gøre, men at Historien gaar sin

Gang, og at Folkene vokser eller tager af, og at Staterne ikke godt kan andet end at tage Følgerne af det. Derfor kan man selvfølgelig godt have et saadant Maal, og jeg kan ikke godt klage over det, fordi jeg maa præsentere mig for Dem som den, der ogsaa ønsker, at Statsgrænsen en Gang maa blive flyttet, til Gunst for det tyske Folk.

Naar jeg har dette Ønske, viser jeg ikke blot hen paa en Fremtid, som jeg venter det af, men jeg mener, at Nutiden i Grunden allerede burde have bragt dette Resultat. Jeg mener, at denne Forandring i Grænsesforholdet allerede nu burde have været bragt i Stand paa den Maade, at Danmark og Tyskland forhandlede direkte med hinanden. Jeg ved, at den høje Statsregering maaske selv helst havde gjort det. Jeg mener, at Nutiden kunde og burde have bragt det dertil, at der toges Hensyn til en Folkeafstemning efter Kommuner. Folkevillien i de sydlige Grænsedele af det danske Statsomraade er der ikke blevet taget Hensyn til; ellers vilde Grænsen ligge anderledes. Men hvad Nutiden ikke har bragt, kan Fremtiden en Gang bringe, en Fremtid, hvor Tyskland og Danmark forhandler direkte med hinanden, hvor Tyskland ikke længere staa bundet som nu.

At jeg venter, at dette en Gang vil komme, ligger deri, at jeg kender — lige saa godt som et ungt Danmark — et ungt Tyskland, der var allerede før Krigen, og som er baaret af de stærkeste og dybeste ideale Kræfter. Jeg har aldrig lært en dansk Mand at kende, der kendte noget til dette det bedste og det dybeste i det tyske Folk, saaledes som jeg har gjort mig Umage for at finde nogle af de bedste og dybeste Kræfter i det danske Folk. Man har hørt for meget om den tyske Moloch, om Barbar og sligt, men højst en Gang imellem noget om tysk Arbejdsdygtighed. Mon det ikke kunde være heldigt for disse to Naboer og nærbeslægtede Folk at gøre sig den Umage at lære hinanden lidt at kende, ogsaa fra de bedste Sider.

Men helt bortset fra dette Grænsespørgsmaal, som vi vistnok ikke kan enes om, og som der vistnok heller ingen Mulighed er for at forhandle om i dette høje Ting, er der saa mange andre Ting det danske og tyske Folk imellem, som der maatte være en Mulighed for at jævne, saa mange andre Ting, som paa Grund af de forandrede Forhold burde fremmes, og som der maa være Mulighed for at fremme; og det er især dette, der er det vigtigste, og som har sin Betydning, helt bortset fra alt